

KIRJOJA ITSELLE JA LAHJAKSI TOISELLE

(Julkaistu aikaisemmin Helsingin Reservin Sanomissa)

Suomen marsalkka Mannerheimistä ilmestyy tänä syksynä useitakin kirjoja, joista tässä esitellään kaksi. Ensimmäisenä mainittakoon englantilaisen tutkijan J.E.O Screenin kirja Mannerheim (Otava, Helsinki 2001). Tri Screen on tutkinut Mannerheimiä ja toisaalta autonomian ajan suomalaista sotaväkeä jo vuosikymmeniä. Hänen ensimmäinen Mannerheim-aiheinen kirjansa joka käsitteli tulevan marskin elämää Venäjällä ilmestyi jo 1970-luvulla. Vuonna 2000 ilmestyi Englannissa jatko-osa ja kummatkin teokset sisältyvät nyt suomeksi ilmestyneeseen kirjaan. Screen ottaa kantaa jo esitettyihin Mannerheim-tulkintoihin ja tuo lisäksi runsaasti uusia näkökulmia mm. Mannerheimin persoonasta ja ajatusmaailmasta.

Mannerheimin kotina ja sittemmin museona toiminut talo Helsingin Kaivopuistossa esitellään monipuolisesti Märtha Norrbackin toimittamassa kirjassa Marsalkan koti - Mannerheim-museon vuosikymmenet (Otava, Helsinki 2001). Eri alojen asiantuntijat kertovat lisäksi mm. seuraavilla otsikoilla: Elämää univormussa; Herrasmies ja kosmopoliitti ruokasalin ja salongin isäntänä; Ostereita ja borssia, snapsia ja jaloa Bordeaux'ta. Miellyttävä taitto ja kiinnostava kuvitus tekevät kirjasta tärkeän lisän paitsi Mannerheim-kirjallisuuteen niin myös kultuurihistorialliseen kirjallisuuteemme.

Mannerheimin koti-kirjan sivuilla esiintyvät aateli, kunniamerkit ja liput. Nämä liittyvät kaikki myös heraldiikkaan, vaakunatieteeseen. Kohtalaisen niukkalukuiseen pohjoismaiseen heraldiseen kirjallisuuteen on ilmestynyt mukava lisä. Ruotsalaiset Magnus Bäckmark ja Jesper Wasling ovtta kirjoittaneet Heraldiken i Sverige-nimisen kirjasen (Historiska Media, Lund 2001). Suomalainen heraldiikkahan perustuu paljolti ruotsalaiseen ja näin ollen tähänkin kirjaan kannattaa tutustua. Se tarjoaa tiiviin, näyttävästi kuvitetun johdatuksen vaakunoiden ja tunnuskuviin kiehtovaan maailmaan.

Otsikolla Poikasotilaista Sotilaspoikiin on ilmestynyt everstiluutnantti Elja Purasen kirjoittama laaja historia (Sotilaspoikien Perinneliitto, 2001). Nykyään harrastetaan kovin pitkiä alaotsikoita ja niin tämänkin teoksen alaotsikko kuuluu: Suojeluskuntien poikatyön ja Sotilaspoikajärjestön historia sekä perinnetyö vuodesta 1991 alkaen. Kirja perustuu laajaan arkistoaineistoon ja sisältää valtavan määrän, osittain varsin yksityiskohtaistakin tietoa. Sisällön ensimmäisessä osassa käsitellään myös varhaisempien aikojen poikasotilaita. Varsin mielenkiintoista on lukea poikien osallistumisesta sortoajan ja vapaussodan tapahtumiin sekä sittemmin heimosodissa. Varsinaisen maanpuolustustyön ja -koulutuksen esittely muodostaa keskeisen osan kirjasta, joka kuuluu jokaisen vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta kiinnostuneen kirjahyllyyn.

Suomalaisista sotilaista puhuttaessa ajatellaan usein vain itsenäisyyden aikaa ja Ruotsin vallan ja autonomian ajan suomalaissoturit jäävät vähemmälle huomiolle, ellei jopa unohduksiin. Ilahduttavaa onkin, että tunnettu sotahistorioitsija, emeritusprofessori Jussi T. Lappalainen on kirjoittanut tiiviin ja mielenkiintoisen tietopaketin Sadan vuoden sotatie - Suomen sotilaat 1617-1721 (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki 2001). Lappalainen kertoo suurvaltakauden sotilasorganisaatiosta, sotilaiden elämästä ja heidän taisteluistaan.

Jyväskyläläinen kuvataiteilija Oiva Syyrakki oli yksi niistä monista suomalaisnuorukaisista, jotka aloittivat asevelvollisuutensa suorittamista tammikuussa 1939. Siviiliin tämä ikäluokka pääsi vasta talvisodan päätyttyä. Vuonna 1994 kuolleen Syyrakin poika löysi isänsä jäämistösötä myös hänen sotapäiväkirjansa, joka nyt on julkaistu kirjana nimellä Taiteilijan talvisota (Atena, Jyväskylä 2001). Elävä kuvaus talvisodasta nuoren kk-miehen näkökulmasta.

Antti Tuurilta olemme oppineet odottamaan lähes joka vuosi uutta, mainiota lukuelämystä. Monet hänen kirjoistaan ovat liittyneet sotiimme, mutta hänen

tämänvuotinen uutuusteoksensa Eerikinpojat (Otava, Helsinki 2001) sijoittuu paljon aikaisempaan aikaan eli 1730-luvulle. Pohjalaisen herätysliikkeen johtajien maanpako antaa puitteet kirjalle, joka samalla aloittaa Tuurin uuden romaanisarjan Äitini suku. Hyvä lahjakirja jota itsekin haluaa lukea.

Laatudekkareiden ystäville on monta uutta herkkupalaa: televisiostakin tuttu englantilainen ylikomisario Dalgliesh tutkii murhia ja mutkikkaita ihmissuhteita P.D. Jamesin uutuuskirjassa Usko ja epäily (Otava, Helsinki 2001). Kirkollinen ympäristö kuuluu myös Donna Leonin uusimpaan dekkariin Ajasta ikuisuuteen (Otava, Helsinki 2001). Aina yhtä kiehtova venetsialainen ympäristö ja hyvästä ruoasta pitävä komisario Guido Brunetti takaavat mukavia lukuhetkiä.

Markus Anaja